

Anders Rusk 20.8.2010
Kolari
Pohjoiskalottikonferenssi

Hyvät ystävät – bästa vänner

Kun kookoonnumme nyt täällä Kolarissa jo perinteeksi muodostuneessa Pohjoiskalottikonferenssissa on hyvä palauttaa mieleen mistä tämä kaikki alkoi.

Kertoman mukaan Ruotsin ja Suomen kouluhallitukset ovat osallisia konferenssien syntyhistoriaan. Kyseiset laitokset järjestivät nimittäin yhteisen suomalais-ruotsalaisen kulttuurikonferenssin Matarengissa vuonna 1959. Siellä nousi pääpuheeksi niin sanottu Atlanttisuunnitelma, eli Suomen Imatran Voiman, Norjan Vassdrags- og elektrisitetsvesenin ja Ruotsin Vattenfallsstyrelsenin yhteishanke, joka tähtäsi Tornionjoen ja Kalixjoen kääntämiseen virtaamaan Atlanttiin. Näin tekemällä laskettiin että pystyttäisiin tuottamaan sähköä 6 – 8 miljardin kilowattitunnin verran.

Pohjoiskalotilla vastustettiin hanketta voimakkaasti, mutta pelättiin samalla, että vastustus ei kuulu pääkaupungeissa.

Tilanteen innottamana Pohjola-Norden kääntyi sisarjärjestöjensä puoleen ja ehdotti konferenssin pitämistä, jotta kalottialueen kolmen maan kansalaiset ja järjestöt saisivat yhteisen kanavan eritasoisin päättäjiin.

Ensimmäinen varsinainen kalottikonferenssi järjestettiin seuraavana vuonna Torniossa. Siellä keskusteltiin kolmen päivän ajan malmivarojen hyödyntämisestä, vesivoimavarojen hyödyntämisestä sekä ystäväkuntayhteistyöstä.

Näin siis viisikymmentä vuotta sitten.
Tekisi melkein mieli sanoa – kuulostaako tutulta.

Tämän ensimmäisen konferenssin jälkeen Norjan, Suomen ja Ruotsin hallitukset innostuivat asiasta ja pyysivät Nordenyhdistyksiä jatkossakin järjestämään konferensseja. Samalla kehoitettiin maaherroja yhteistoimintaan.

Alkuvuosina 1960-luvulla konferensseja järjestettiin jopa vuosittain mutta pian vakiintui nykyinen käytäntö ja maiden välinen kierto – voidaan sanoa, että kanava Pohjoiskalotin asukkaiden ja järjestöjen ja eritasoisten viranomaisten välille oli luotu.

Denna kommunikationskanal har nu fungerat bättre och sämre under femtio år. Konferenserna har genom åren besökts av statsministrar från samtliga tre länder, av ett trettiotal andra ministrar och över 60 riksdagsledamöter. Totalt har konferenserna samlat långt över 6000 deltagare.

Man kan då fråga sig vad allt som har avhandlats under alla dessa Nordkalottkonferenser. Det är inte litet. Trafikfrågorna har uppenbarligen varit mest framme och detta gällde inte minst under de första konferenserna. Ofta har det handlat om tvärstrafiken både till lands och i luften. Kultursamarbete i olika former har varit uppe vid nästan alla konferenser och ofta har det också handlat om forskning.

Här uppe i norr är det naturligt att samernas situation och problem intresserat och detsamma har gällt kvänerna.

Hälso- och sjukvården, sjukhus- och ambulanstjänsterna har ofta behandlats och under senare årtionden har miljöfrågorna haft en framträdande roll i konferensernas program.

Ofta har konferenserna besökts av sovjetiska och senare ryska gäster men det har aldrig blivit aktuellt att utvidga konferenserna till att förutom själva Nordkalotten också omfatta Kolahalvön eller större delar av Ryssland. Samarbetet i östlig riktning har däremot ofta diskuterats.

När vi nu samlas här i Kolari, Ylläs gör vi det i en förhoppningsfull stämning. När jag tidigare sade att Nordkalottkonferenserna fungerat bättre och sämre gjorde jag det då jag låtit mig berättas att missmod ja rent av missnöje under tidigare årtionden ofta satte en viss prägel på kalottingarnas synpunkter och att många ofta med fog ansåg att avståndet till huvudstäderna var alltför stort och förståelsen där för vad som behövdes uppe i norr var alltför begränsad.

Idag tror jag att läget är ett annat. I det uttalande som senaste konferens i Haparanda godkände noterades ett klart förändrat opinionsläge, vilket är något vi skall vara glada över.

Idag finns många skäl att se positivt på framtiden. Vi vet alla vilka satsningar den norska regeringen har gjort på nordområdena och vi är alla medvetna om de ofantliga resurser som havsområdena vid Nordkalotten och strax österut döljer. Att detta inom rimlig tid kommer att få återverkningar i hela regionen är givet.

Men det handlar inte bara om olja och gas. Vi kan också se på Norrbotten och den utveckling som där skett under senare år eller kasta en blick omkring oss. Vi befinner oss nu i det område som efter Helsingfors har störst övernattningskapacitet i Finland – det säger något om vad här och på andra håll i Lappland har skett – turismen har vuxit kraftigt och fortsätter att göra det.

Ännu intressantare är väl den boom som gruvindustrin genomgår. Den bransch som nästan klappade ihop i Finland för inte alltför länge sedan vädrar nu morgonluft och håller på att skapa hela raden nya arbetsplatser här uppe i norr. Att detta sedan kan ske på tvärs över gränsen är något som vi nordister har skäl att speciellt glädja oss över.

Men bästa vänner
Hyvät ystävät

Hyvät kasvu- ja tulevaisuudennäkymät eivät ole itsestäänselviä eikä kehitys tapahdu itsestään. Sekä öljyteollisuus, että turismi, että kaivostuotanto vaikuttavat ratkaisevalla tavalla sekä ympäristöön, että täällä oleviin yhdyskuntiin – tuovathan kaikki nämä toiminnat tänne lisää väkeä ja vaativat rakenteellisia ja muita muutoksia.

Näihin kysymyksiin on tartuttava kaikella vakavuudella. Niistä on syytä keskustella perusteellisesti sekä täällä asuvien ja elävien kesken, että eri alojen tutkijoiden kanssa – olemmehan tekemisessä hyvinkin aran luonnon kanssa.

Mikäli Pohjoiskalottikonferenssi pystyy tarjoamaan foorumin tätä keskustelua varten se voi omalta osaltaan muodostua tärkeäksi kohtauspaikaksi ja toimia juuri sinä kanavana toisaalta Pohjoiskalotin asukkaiden ja järjestöjen ja toisaalta päättäjien välillä johon pyrittiin jo 50 vuotta sitten.

Pohjola-Norden puolesta sydämellisesti tervetuloa
På Pohjola-Nordens vägnar hälsar jag er hjärtligt välkomna